

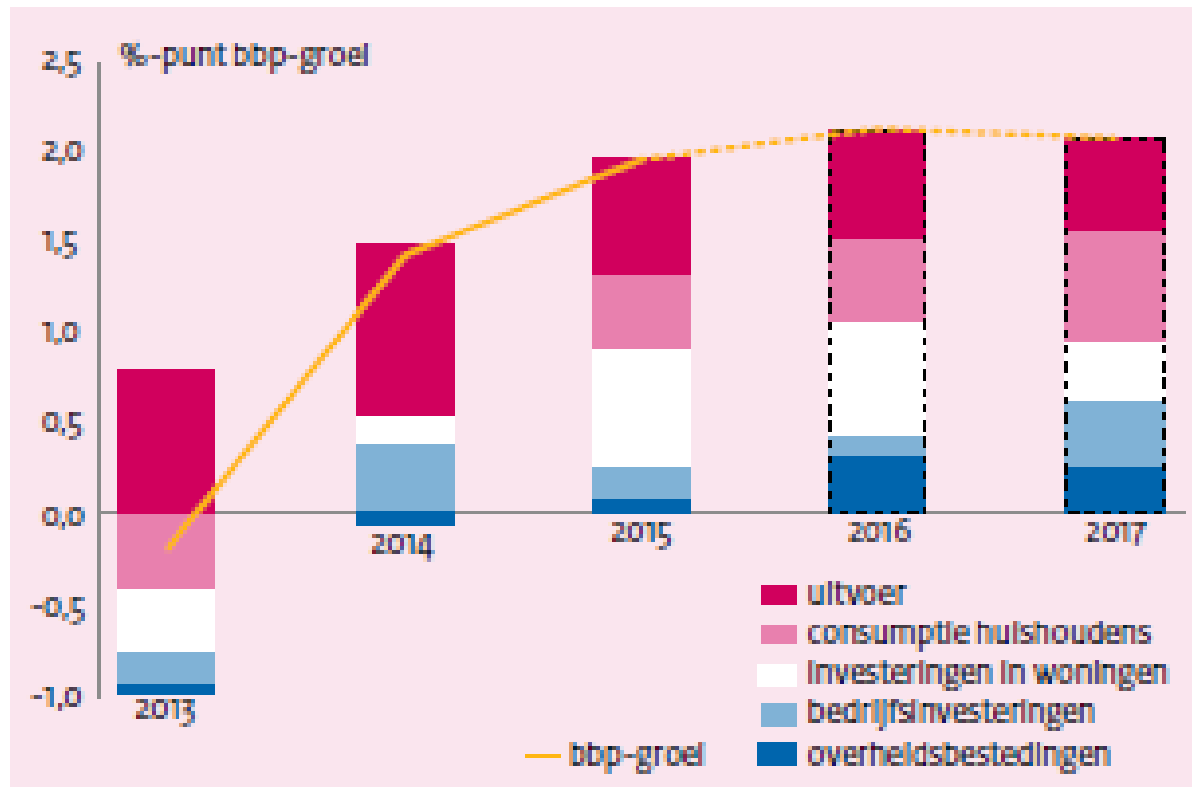

Bouw en Verkiezingen

Joep Rats

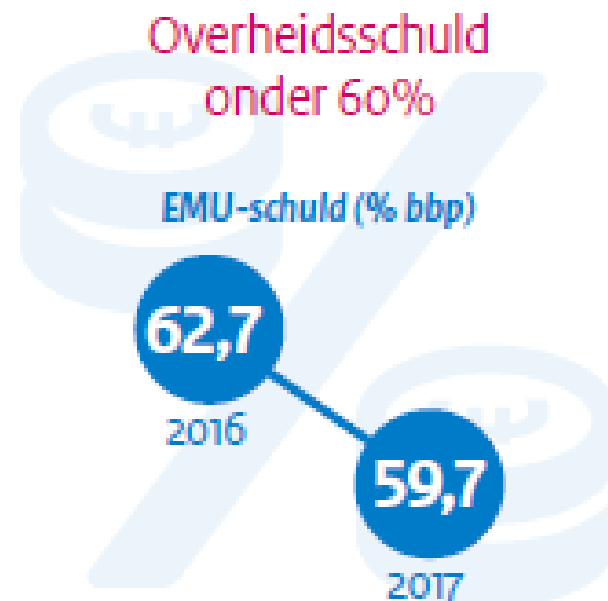
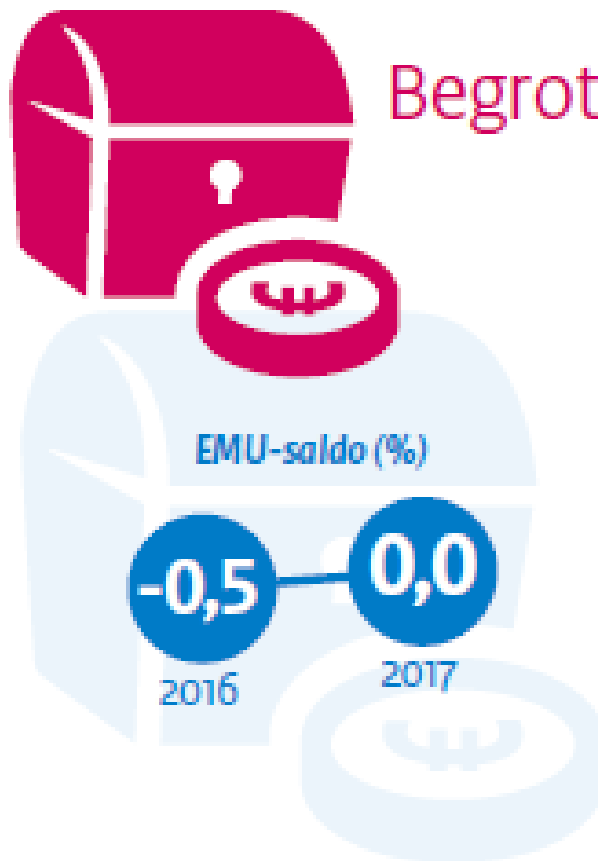
Toelichting tijdens pitchbijeenkomst Regio Zuid 30-5-2017

→ Economische groei 2013 - 2017

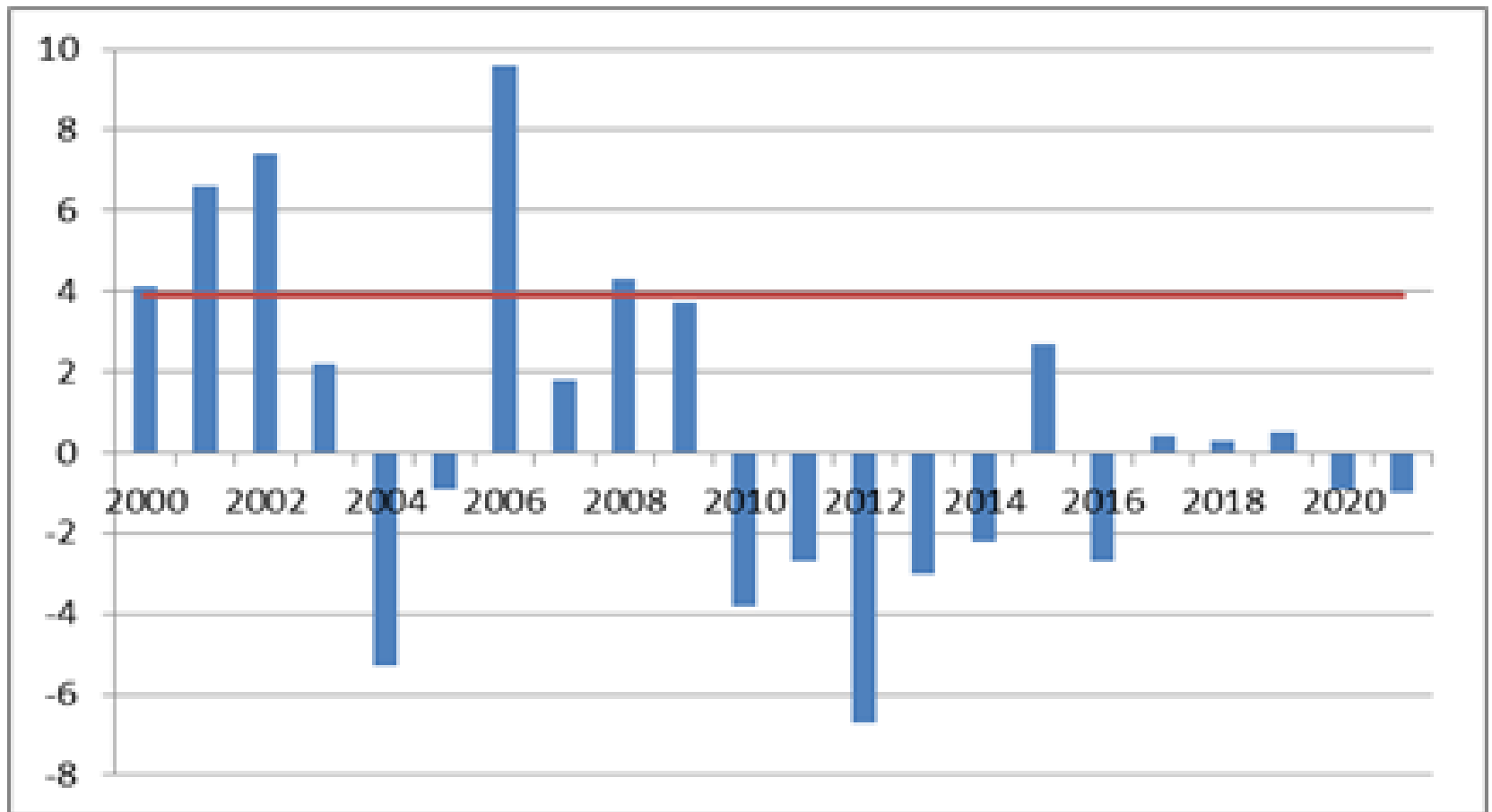

Bron: CPB (december 2016)

→ EMU-saldo en schuld 2016-2017

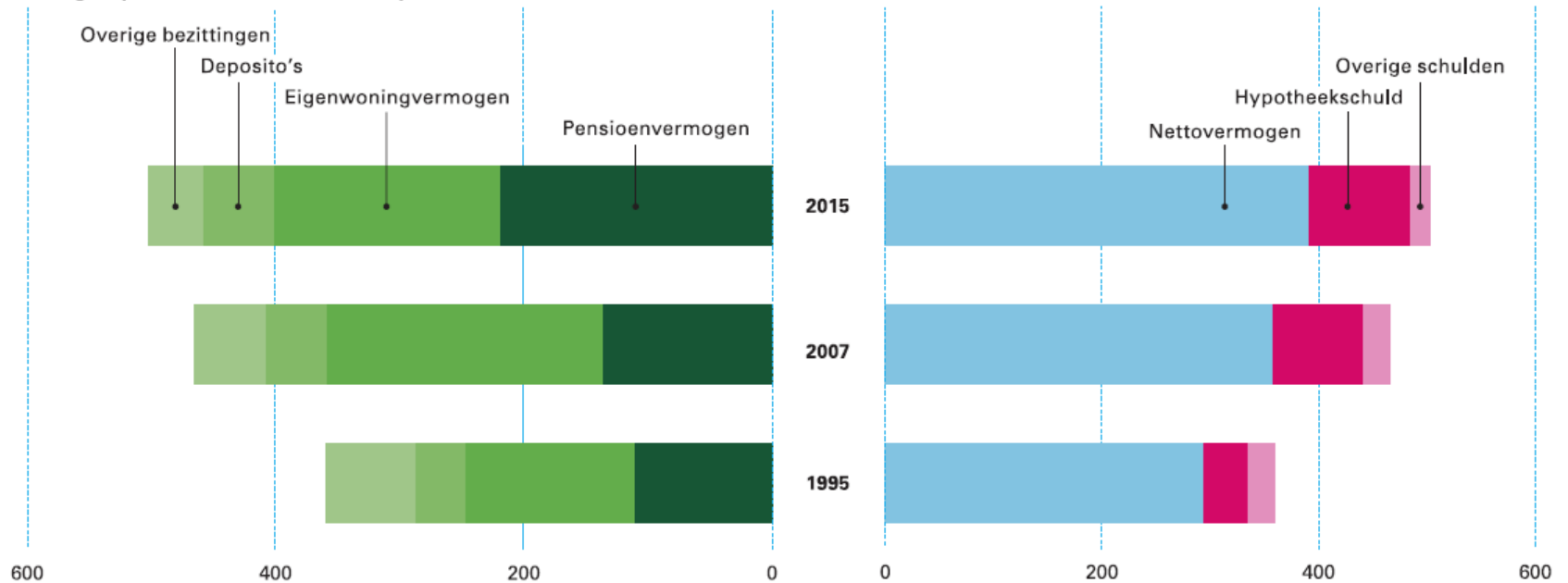

→ Overheidsinvesteringen Bruto investeringen Overheid in volume %

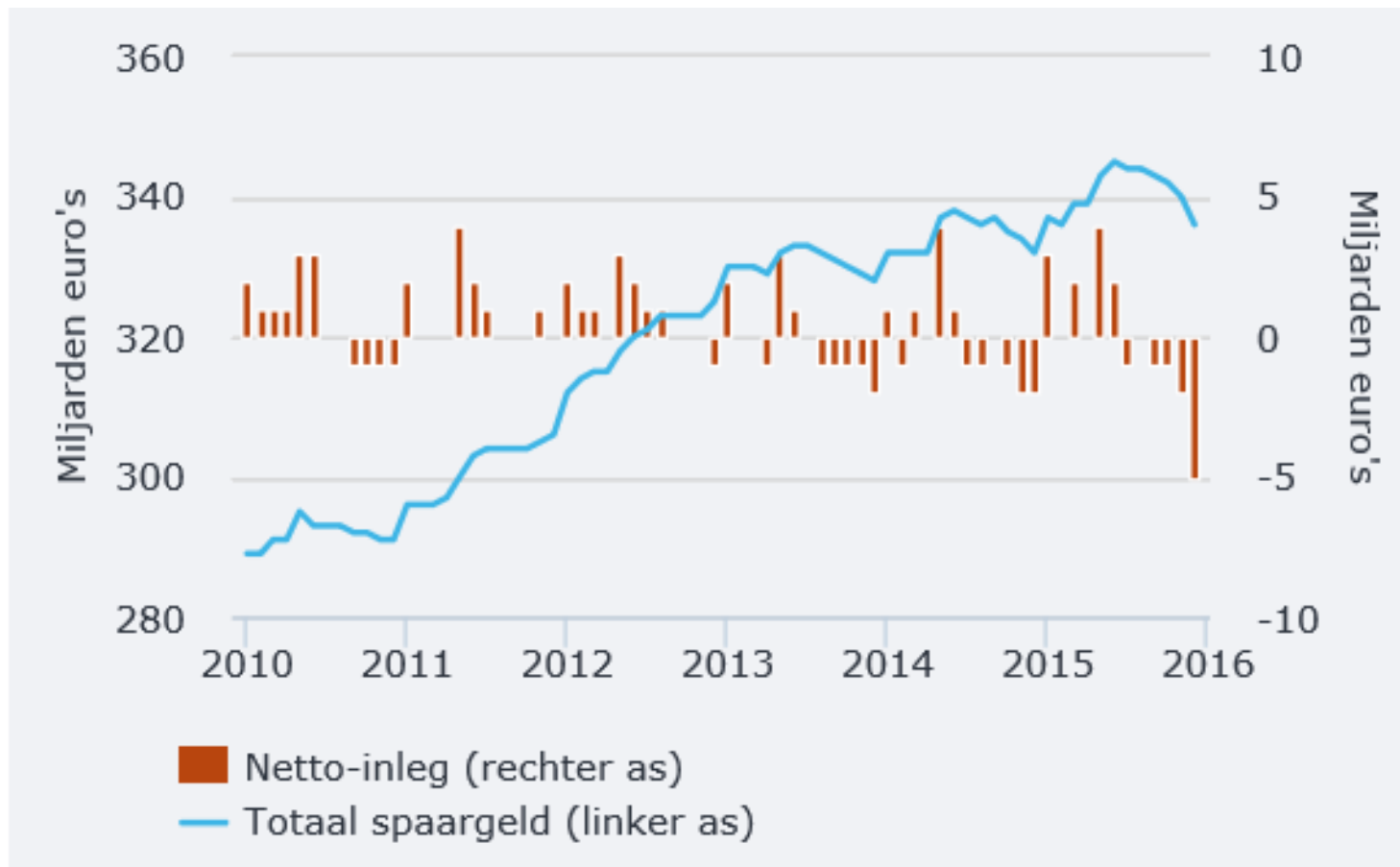

→ Vermogens gezinnen 1995, 2007, 2015

Vermogenspositie huishoudens (in %bbp)

→ Opeisbare spaartegoeden 2010-2016

→ **Bouwproductie** 2013 -2017

Ontwikkeling bouwproductie 2013 - 2017

	2013	2014	2015	2016	2017
	<i>volumemutatie</i>				
Totaal bouwproductie	-5,0%	2,5%	8,0%	7,0%	4,5%
<i>niveau in mln euro, prijzen 2015</i>	52.250	53.425	57.625	61.575	64.350

Bron: EIB (december 2016)

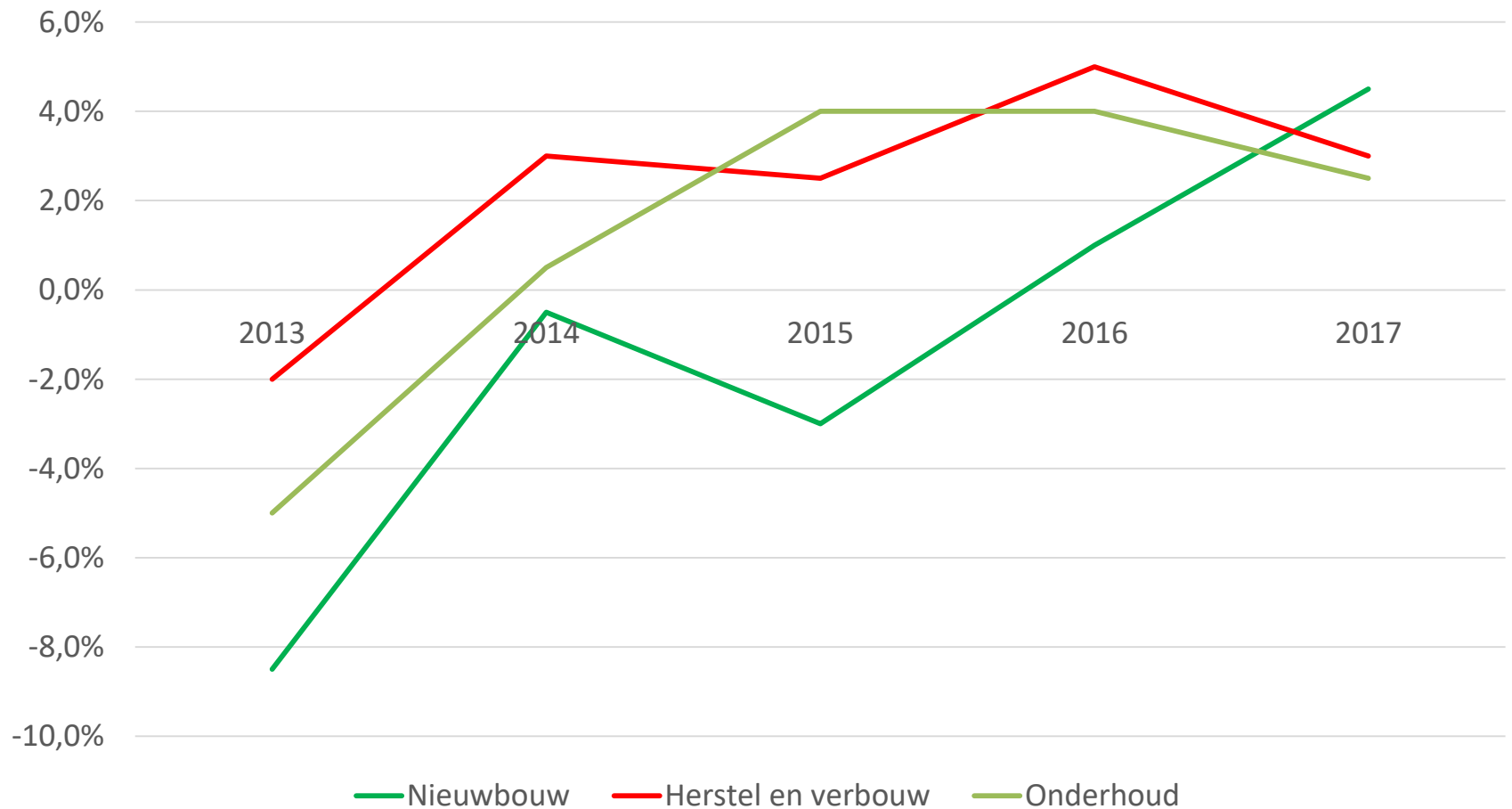
→ Woningbouw 2013 - 2017

Ontwikkeling woningbouwproductie 2013 - 2017

	2013	2014	2015	2016	2017
	<i>volumemutatie</i>				
Nieuwbouw	-17,0%	-2,5%	32,0%	12,0%	10,0%
Herstel en verbouw	-6,5%	9,0%	23,5%	21,5%	7,0%
Onderhoud	1,0%	4,5%	5,5%	6,0%	1,5%
Totaal woningbouwproductie	-9,0%	3,0%	21,0%	13,5%	7,0%
<i>niveau in mln euro, prijzen 2015</i>	17.600	18.125	21.975	24.900	26.650

Bron: EIB (december 2016)

→ Utiliteitsbouw 2013 - 2017

→ **GWW** 2013 - 2017

Ontwikkeling gww-productie 2013 - 2017

	2013	2014	2015	2016	2017
	<i>volumemutatie</i>				
Nieuwbouw, herstel en verbouw	-2,0%	4,5%	2,5%	3,0%	2,5%
Onderhoud	3,5%	1,0%	-0,5%	1,0%	1,5%
Totaal gww-productie	0,5%	3,0%	1,0%	2,0%	2,0%
<i>niveau in mln euro, prijzen 2015</i>	14.525	14.950	15.125	15.500	15.750

Bron: EIB (december 2016)

→ Werkgelegenheid bouw 2013 - 2017

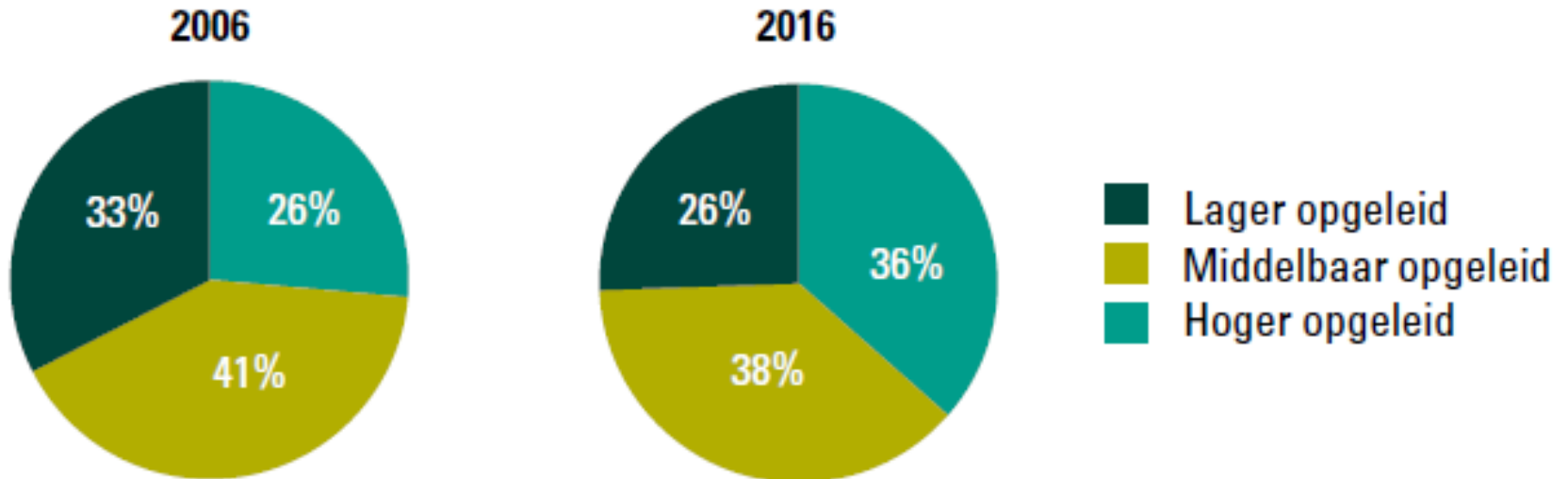
Ontwikkeling werkgelegenheid in de bouw 2013 - 2017

	2013	2014	2015	2016	2017
	<i>Arbeidsvolume, duizend arbeidsjaren</i>				
Werknemers	295	279	273	275	286
Zelfstandigen	105	104	112	119	125
Totaal bouwnijverheid	400	382	385	394	411
% mutatie		-4,5%	0,5%	2,5%	4,5%
Uitzendkrachten / gedetacheerd	16	17	21	23	23
% mutatie		6,3%	23,5%	10,0%	0,0%

Bron: EIB (december 2016)

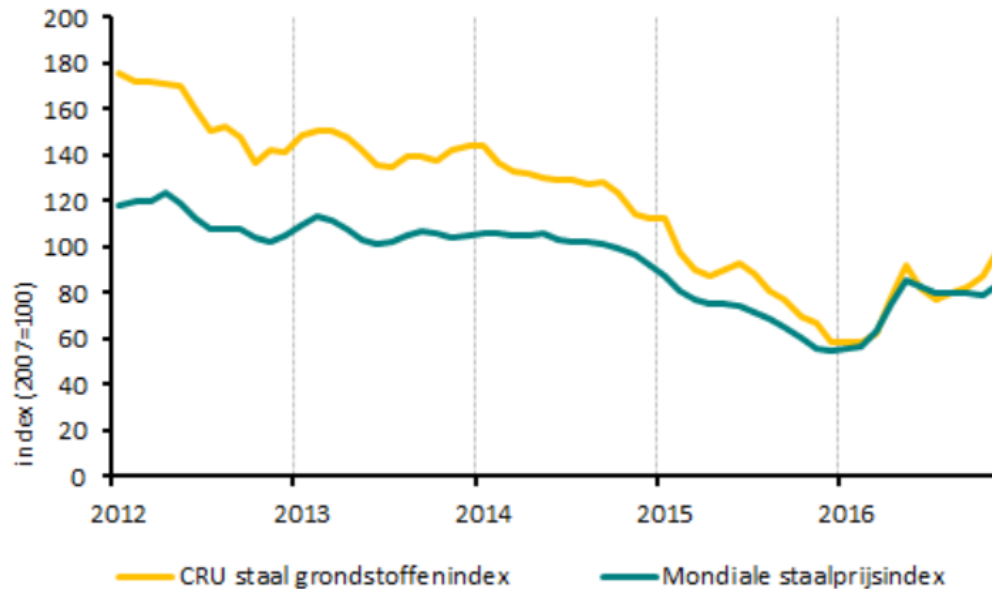
→ Opleidingsniveau in de bouw 2006 en 2016

Opleidingsniveau in de bouw verandert

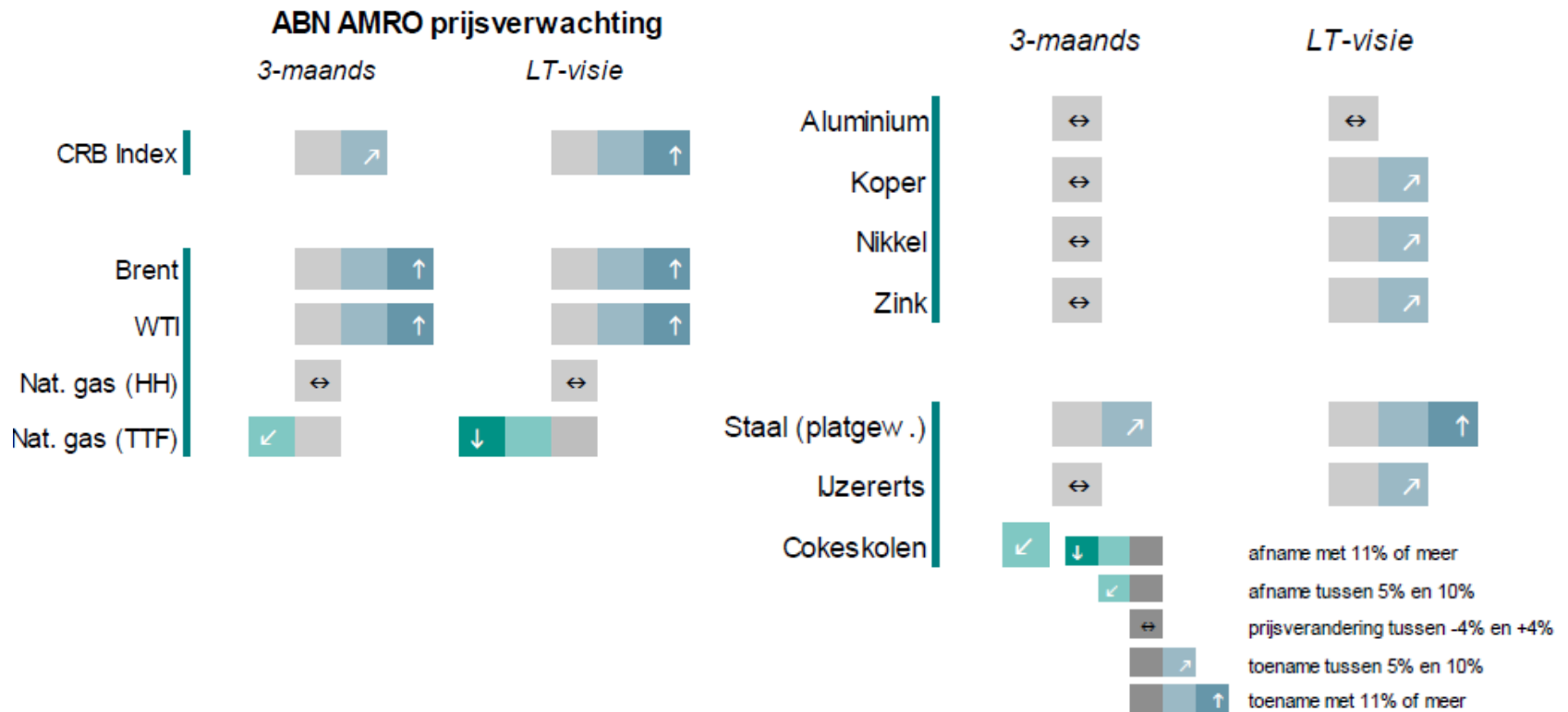
→ Risico's: Grondstofprijzen 2012-2016

Prijs ruwe grondstoffen stuwt de staalprijs

Bron: ABN AMRO Economisch Bureau (december 2016)

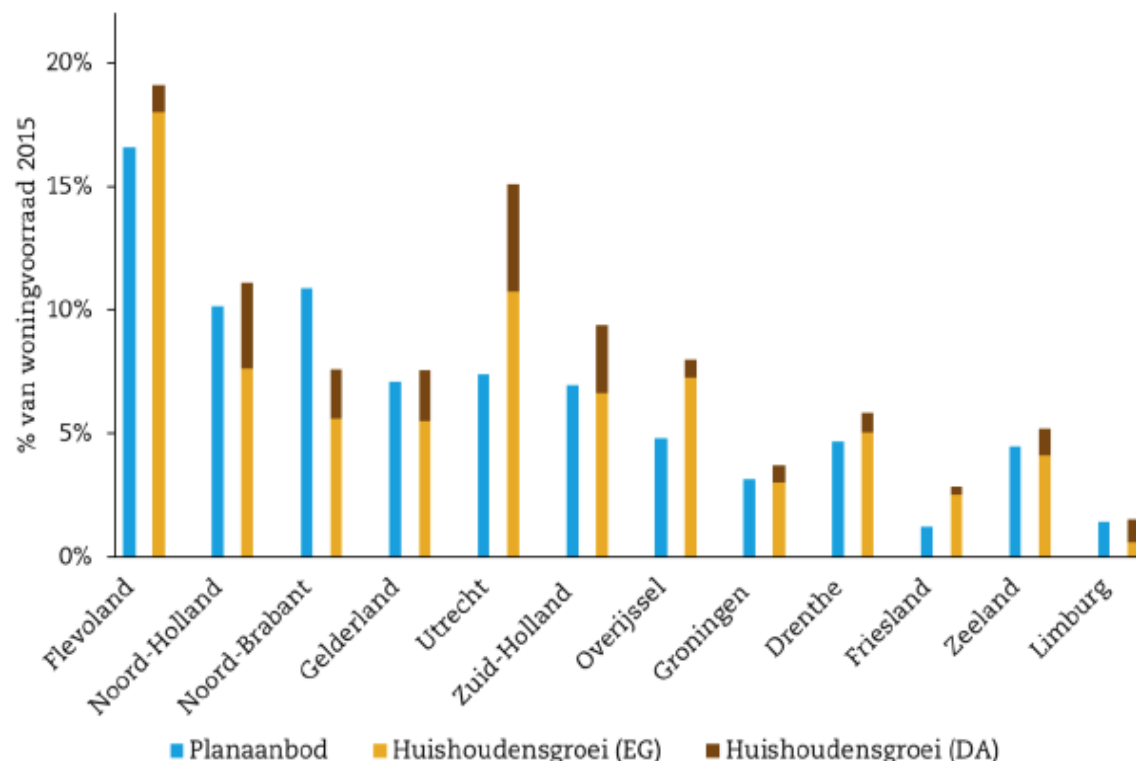
→ Risico's Grondstofprijzen 3-maands en LT-visie

Bron: ABN AMRO Economisch Bureau (oktober 2016)

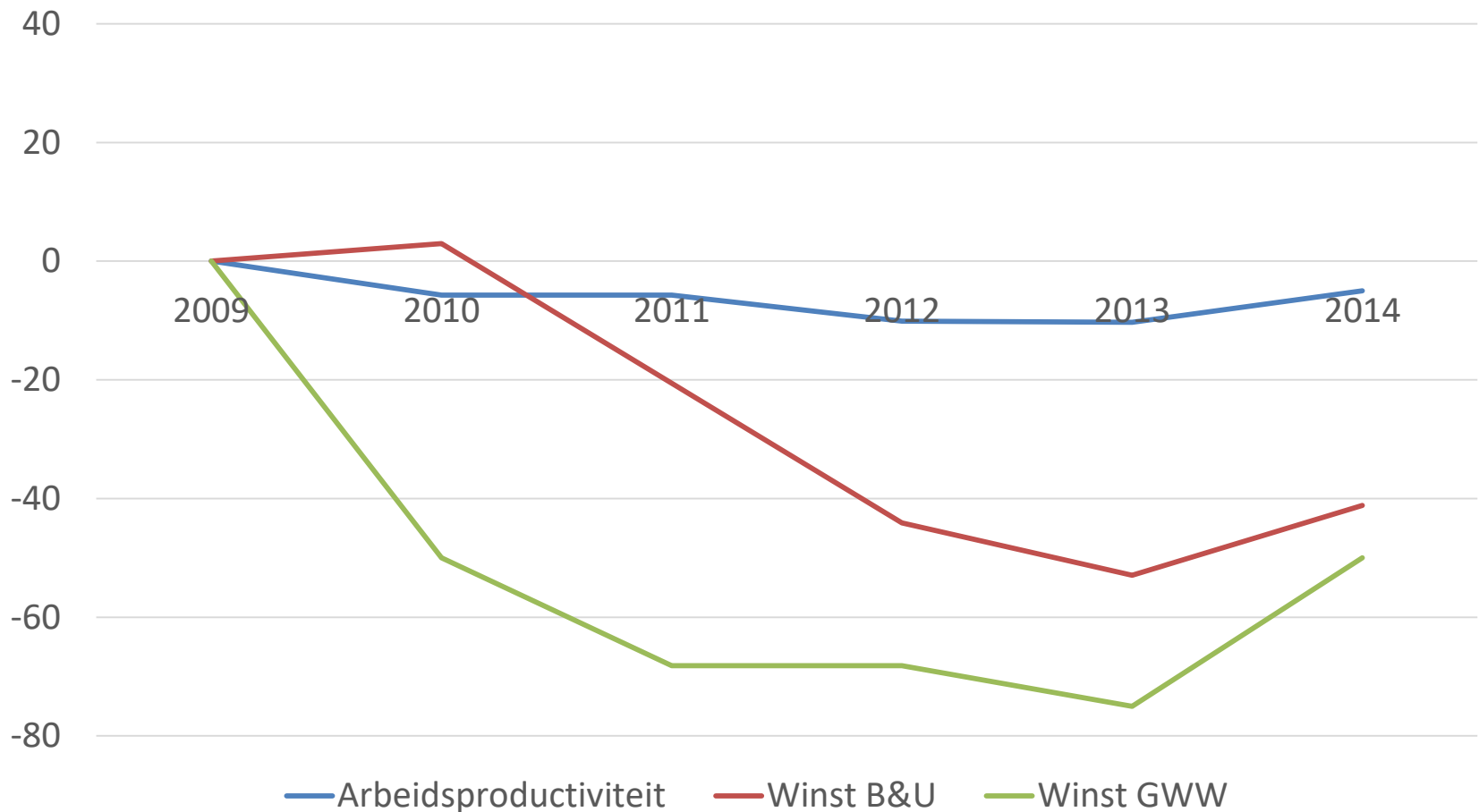
Figuur 2.3 Netto¹ planaanbod en huishoudensgroei (EG en DA) naar regio (% totale woningvoorraad), 2015-2025²

1. Van de provincies Drenthe, Gelderland en Flevoland wordt het bruto planaanbod weergegeven.
 2. Van de volgende provincies is de plantermijn anders dan 2015-2025: Utrecht (2015-2028), Drenthe (voor één COROP-regio cijfers enkel tot 2020), Friesland (2015-2019), Zeeland (2015-2022), Limburg (2015-2019). Bij de provincies Friesland, Zeeland en Limburg bestrijkt de huishoudensgroei eenzelfde termijn als de planperiode.

Bron: EIB

→ Risico: Productiviteit en winst in bouw verandering 2009-2014

→ Stand Economie en Bouw

- NL staat er economisch goed voor, staatsfinanciën op orde
- Veel vermogen in Nederland
- Bouw (kwantitatief) goed 2017, nog niet niveau 2008
- Vooralsnog blijft de woningniewbouw de motor van de groei
- Groeitempo loopt echter wel terug
- Overheidsinvesteringen en daarmee GWW blijven achter
- Nauwelijks werkgelegenheidsgroei t.o.v. productiegroei
- Arbeidsproductiviteit stijgt laatste jaren, maar blijft achter andere sectoren
- Grondstofprijzen zullen stijgen
- Planaanbod schiet tekort

Overheidsinvesteringen en productiviteits- & winstverbetering noodzakelijk

→ Voorbereiding voor verkiezingsinzet 2014-2017

2014

Stap 1: Nederland is niet af: Verkenning Investeren in NL

2015-2016:

Stap 2: Slimmer investeren:

- a. Wetenschapsagenda
- b. Themakaart
- c. Specifieke opgaven
- d. 'BouwBrief': Wientjes en Taskforce benoemd

2016

Stap 3: Naar Financiering:

- a. Nederlandse Investerings Instelling (NLII)
- b. Nederlandse Investerings Agentschap

2017

Stap 4: Oprichting Invest-NL per 1 januari 2018

→ Stap 1: Nederland is niet af 2014

Investeren
in Nederland

Bouwopgave: 2014-2040: ± 1.600 miljard

Woningmarkt

Uitbreiding: 1.000.000 woningen

Woningverbetering 100 miljard

Verduurzamingwoningvoorraad=>85 - **220 mrd**

Infrastructuur: ± 385 miljard, waarvan

- nieuwbouw: 90 miljard
- vervanging: 50 miljard
- reconstructie: 95 miljard
- onderhoud: 150 miljard

→ Stap 2: Themakaart Bouw 2015

→ Stap 3/4: Bouwagenda en nieuwe financiering

Bouwagenda: bestaande investeringsstromen slimmer;

In opgaven die:

1. om vernieuwing vragen,
2. groot zijn in volume (euro's),
3. veel objecten bevatten,
4. met meerdere opdrachtgever en ondernemers
5. waar pilots representatief zijn voor een grotere opgave

→ Resultaat

Samen bouwen aan een sterker, mooier en duurzamer Nederland!

De inzet van Bouwend Nederland voor de Tweede Kamerverkiezingen 2017

Samen bouwen aan een sterker, mooier en duurzamer Nederland!

Zo faciliteert u dat Nederland een fijne plek is om te wonen, leren, werken en recreëren:

Rust op de koopwoningmarkt, geef de genomen beleidsmaatregelen de tijd. Verplicht 100% aflossen van de hypotheek omzetten naar minimaal 50% leidt tot een betere balans in consumptie en vermogensopbouw. Schaf de overdrachtsbelasting af. Zet de verhuurderheffing om in een prikkel voor verduurzaming en voor het bouwen aan de onderkant van de markt. In het aardbevingsgebied worden woningen (preventief) versterkt en verduurzaamd. Bied ruimte om te bouwen waar nodig is en waar vraag naar is, zet niet blindelings een 'hek' om de bestaande contouren. Regel de bekostiging van renovatie en verduurzaming van scholen en verhoog het budget.

Door een structurele toevoeging van 150 miljoen euro per jaar aan het Infrastructuurfonds wordt de mobiliteitsgroei opgevangen. Met een regionaal fonds vervanging & renovatie bruggen ter grootte van 100 miljoen lopen we de achterstand op onderhoud, renovatie en vervanging van kunstwerken in. De kwaliteit monitoren we via een APK.

Wij willen mensen opleiden en vast in dienst nemen; zo helpt u ons hiermee:

Versterk de doorlopende leerlijnen in het onderwijs. VMBO techniek verdient extra aandacht en budget. Oormerk een deel van de lump sum voor (bouw)technisch onderwijs. Maak beleid dat vraaggestuurd (deeltijd) onderwijs voor volwassenen stimuleert. Na een ontslagprocedure via het UWV past geen transitievergoeding. Geen zes maanden maar drie maanden tijd tussen opvolgende tijdelijke contracten. De loonbetalingsplicht bij ziekte, soms zelfs tot na afloop van het tijdelijk contract, wordt beperkt. Een collectieve basisverzekering voor alle werkenden is een alternatief.

Wij vragen een ondernemende overheid om het beste uit onze sector te halen:

Schep een klimaat dat uitnodigt tot innovatie, wees als overheid een launching customer. Zie burger en bedrijf als klant en behandel ze ook zo. Zoek samen actief naar manieren om gewenste ontwikkelingen mogelijk te maken. Trek met klein geld grote investeringen los via de Bouwcampus en BuildInG en maak de bouw topsector, met een sterke ambassadeur die wetenschap, overheid, onderwijs en bouw stevig aan elkaar verbindt. Via een ruimtelijke innovatiewet kunnen nieuwe duurzame & innovatieve oplossingen in de praktijk worden getest.

Wij maken de duurzaamheidsambities waar, als u de juiste randvoorwaarden schept:

De bouw maakt het mogelijk om de doelstellingen uit het energieakkoord te halen. Zet de verhuurderheffing geheel of ten dele om in een investeringsprikkel voor verduurzaming. Introduceer voor particuliere woningeigenaren een fiscale prikkel zoals een groot-onderhoud aftrek. Maak per sector afspraken over verduurzaming van utiliteitsgebouwen. Verleng de salderings-regeling tot na 2020 en verruim en verleng de STEP-regeling. Maak gebouwgebonden investeringen in verduurzaming door netbeheerders mogelijk en aantrekkelijk.

→ Boodschap uitdragen: gesprekken
Programmacommissies

ChristenUnie

+ Geef geloof een stem

→ Expertsessies t/m maart 2017

- Organiseren expertsessies, vormen coalities
 - 6 kleinschalige discussiebijeenkomsten, 1 slotevent
 - Meer dan 100 leden aanwezig uit alle disciplines van de bouw;
 - Meer dan 100 stakeholders aanwezig uit politiek, ambtenarij, verenigingen, vakbonden, bedrijven

→ Verkiezingsuitslag

VVD	33	PvdA	9
PVV	20	CU	5
CDA	19	PvdD	5
D'66	19	50+	4
Groen Links	14	Denk	3
SP	14	SGP	2

→ Mogelijke coalities

Hoofdtthema	Hoofddlijn inzet Bouwend Nederland	VVD	D66	CDA	GroenLinks	ChristenUnie	50Plus
Werkgeverschap	Transitievergoeding						
	3 ipv 6 tussen tijdelijke contracten						
	Loondoorbetaling ziekte						
Onderwijs	VMBO & praktijkgericht onderwijs						
	(Bouw)technisch op havo						
	Flexibiliteit HBO voor volwassenen						
	Beter doorlopende leerlijnen						
Duurzaamheid	Duurzaamheid in aanbestedingen						
	Financiële prikkels woningeigenaren						
	Prestatieafspraken u-bouw						
	Verlaging verhuurderheffing						
	Investerings door netbeheerders						
	Salderingsregeling						
	NL investeringsbank						
Woningmarkt	Aanpassing Hypotheekrenteaftrek						
	Schaf de overdrachtsbelasting af						
	50% annuïtair i.p.v. 100%						
Infrastructuur	150 mln extra voor infra- en deltafonds						
	100 mln regionaal fonds vervanging						
	Verlenging infrafonds						
	Extra investeren						
Innovatie	Actieve rol overheid						
	Overheid als launching customer						
	10 mln voor Bouwcampus en Building						
Utiliteit	Ruimte voor nieuwbouw						
	Renovatie & verduurzaming scholen						
	Leegstaand zorgvastgoed						

→ Na de verkiezingen

- (in)formateur: onderzoekt wie samen kunnen en willen regeren
- Invloed uitoefenen op regeerakkoord, individuele onderwerpen
- Invloed uitoefenen portefeuille verdeling
- BouwendNL laat nieuwe Kamerleden / bewindspersonen kennis maken met de bouw
- En dan: klaarmaken voor Gemeenteraadsverkiezingen 2018!